

[Victor Gram.]

ændringsforslag, som nu er vedtaget, skal jeg anbefale at stemme for lovforslaget ved tredje behandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): I anledning af det af det ærede medlem hr. Tholstrup rejste spørgsmål skal jeg blot bemærke, at vi skal tage det med ind i vore overvejelser.

Jeg vil anbefale lovforslaget, således som det er ændret, uanset at jeg mener, at det har en skønhedsplet, nemlig § 73. Jeg tror, at vi inden så forfærdelig længe kommer til at beskæftige os med dette problem igen.

Vagn Bro: Udvalgets ærede ordfører udtalte betænkelighed ved en bestemmelse i lovforslaget, men anbefalede at stemme for lovforslaget. Jeg tillader mig også at udtale meget store betænkeligheder ved dette lovforslag, men jeg vil under hensyn til, at det på en række tekniske punkter betyder en afgjort forbedring, anbefale at stemme for det.

Jeg vil dog have lov til med den højtærede formands tilladelse at citere en praktisk politimand, en ældre jysk politimester af ikke ringe anseelse. (*Munterhed*). Ja, jeg tror, jeg roligt tør sige, at han er anset indenfor fagfællers kreds, og jeg nærer ikke tvivl om, at det samme er tilfældet også i hans politikreds, og det er jo meget væsentligt. Han udtaler:

„Vi vil fortsat på det nærmeste stå hjælpeløse i kampen for opnåelse af en bedre færdselskultur og nedbringelse af trafikofrenes store tal.“

Jeg er desværre bange for, at en række af de bestemmelser, der findes i lovforslaget, er af en sådan beskaffenhed, at der, hvor vi skulle kunne gribe advarende og regulerende ind, vil det blive svært at få medhold. Jeg har imidlertid fået den højtærede ministers udtalelse for, at viser det sig, at denne lov ikke er tilstrækkelig i kampen mod dette store onde, må vi tage sagen op igen, og da der som sagt findes mange forbedringer, vil også jeg anbefale at stemme for lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 169 stemmer; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Indstilling fra udvalget vedrørende tillægsbevillingslovforslagets behandling og finansudvalgets arbejdsform.

(Udvalgets betænkning og indstilling findes i tillæg B. sp. 685).

Sagen sattes til forhandling.

Ordføreren (Gustav Pedersen): Jeg skal, idet jeg henviser til betænkningen, gøre opmærksom på, at da udvalget vedrørende ændringer i finansudvalgets arbejdsform og tillægsbevillingslovforslagets behandling begyndte sit arbejde, havde man den opfattelse, at det skulle være muligt, også teknisk, at føre en større del af de bevillingsforslag, der kommer fra administrationen, til umiddelbar behandling i selve folketingsalen.

Der har i udvalget gennem de 2 år, vi har arbejdet med spørgsmålene, været gennemgået en række muligheder. Man har således drøftet den mulighed at lade tillægsbevillingslovforslagets anden behandling være en fortsat løbende behandling, således at der kunne stilles ændringsforslag af finansudvalget på ethvert tidspunkt. Det skulle rumme den fordel, at man da kunne få de mere betydende eller principielle bevillinger igennem, uden at det af den grund var nødvendigt at tage de i forretningsordenen fastlagte 3 behandlinger med de tilhørende frister.

Endvidere har udvalget drøftet den mulighed for enhver af de mere principielle bevillingers vedkommende at fremsætte et egentligt lovforslag, altså med andre ord at give tillægsbevillingerne ikke på een lov, men på en række love.

Endelig har man drøftet, om det var gørligt at få tillægsbevillingslovforslaget

[Gustav Pedersen.]

fremSAT så tidligt, at man faktisk kunne få hovedparten af bevillingerne givet i lovsform, inden der var tale om at afholde udgifterne.

For disse hovedspørgsmåls vedkommende har det imidlertid vist sig, at der er tale om større administrative vanskeligheder end først antaget, og der er nogen grund til at tro, at det skitserede ville give så hårdt et afbræk i administrationens almindelige arbejdsgang, at der faktisk ville opstå større vanskeligheder, end der er under den nuværende tingenes tilstand.

Det, vi derfor er blevet enige om i det nedsatte udvalg, er at gennemføre alle de tekniske forbedringer, som det er muligt at foretage på nuværende tidspunkt, i første række en fremskyndelse af tillægsbevillingslovforslagets fremsættelse og dermed en grundigere og bedre behandling af de forslag til bevillinger, der søges på dette. Dertil kommer så, at i det udvalg, som finansministeriet har nedsat bl. a. med henblik på at foretage ændringer vedrørende konteringen på selve finansloven, er blevet gennemført en række omkonteringer og forenklinger, der gør bevillingsforslagene mere overskuelige.

For nogen tid siden blev der på det nedsatte udvalgs foranledning gennemført en ordning, hvorefter de såkaldte „aktstykker“, altså den første begyndelse til tillægsbevillingsforslag, bliver tilgængelige for tingets medlemmer, således at disse er i stand til, hvis der fremkommer et forslag til en bevilling, som man mener er af en sådan størrelse eller har en sådan principiel betydning, at det er rimeligt at få sagen behandlet her i salen, inden den afgøres, at rejse spørgsmålet enten gennem et forslag eller på anden måde, således at det bliver selve folketinget, der straks kommer til at træffe afgørelsen.

Det er hensigten at gennemføre de forbedringer, der er foreslået ved det forslag til folketingsbeslutning, som betænkningen resumerer i, og så fortsætte med reformarbejdet, dels i det af finansministeriet nedsatte udvalg, dels gennem statsrevisorerens påbegyndte arbejde, dels ved genoptagelse af spørgsmålet, når vi har de indvundne erfaringer at arbejde videre med, stadigvæk med det mål for øje at få den

rationelle deling, således at alle egentlige bevillinger behandles her i salen, hvor det er nødvendigt, men noget generaliseret, med det formål at gøre arbejdet enklere og mere overskueligt. Vi håber, at denne indstilling og dens realisation i det administrative arbejde må være indledningen til en yderligere forenkling, så man når det mål, man har sat sig gennem udvalgets arbejde.

Jensen-Broby: Det foreliggende forslag er et skitseforslag, som går ud på at forenkle tillægsbevillingsloven og de mange sager, der har forbindelse med den, og det kan jeg slutte mig til. Jeg har da også været med til i betænkningen at underskrive dette forslag. Dermed være dog ikke sagt, at jeg ikke har haft visse betænkeligheder ved nogle af de ting, man har nævnt her, og jeg vil fremhæve en enkelt af dem.

Der har været omtalt den mulighed, at tillægsbevillingsforslaget kunne fremsættes allerede i februar måned, hvorved behandlingen, som man siger i bilaget til betænkningen, ville kunne foregå på en tid, hvor den ikke falder sammen med behandlingen af finanslovforslaget. Dette er ikke helt rigtigt, for hvis tillægsbevillingslovforslaget fremsættes i februar måned, falder behandlingen af det netop sammen med behandlingen af alle ændringsforslagene til finanslovforslaget, og det vil være meget vanskeligt for finansudvalget at arbejde med de to forslag på een gang og få sagerne frem.

Nu skal vi jo prøve at gå forsigtigt frem og høste de erfaringer, der skal til, og det er jeg indforstået med, men jeg har nogen betænkelighed ved, at man, hvis man følger det, som er skitseret her, giver administrationen stærkere magt overfor bevillingsmyndighederne og dermed overfor folketinget. Det må være en betingelse, at man fra finansministeriets side holder sig i nøje kontakt med bevillingsmyndighederne, således at der ikke kommer konflikter med hensyn til, hvad der skal forelægges, og hvad der ikke skal forelægges.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale forslaget til vedtagelse.

Thestrup: Jeg kan på mit partis vegne anbefale det foreliggende forslag til beslutning.

[Thestrup.]

Da den nye grundlov var vedtaget, rejstes der fra mange sider krav om en ændring af finansudvalgets arbejdsform. For det første kritiserede man, at offentligheden ikke fik indblik i behandlingen af de ofte vigtige beslutninger, der træffes i finansudvalget, og man rejste krav om, at finansudvalgets forhandlinger skulle være offentlige. For det andet kritiserede man den ordning, at en regering først ved vedtagelsen af tillægsbevillingsloven får den egentlige formelle godkendelse til afholdelse af en hel række udgifter, som den har afholdt i årets løb.

Det kan ikke nægtes, at der i den første indvending var noget berettiget. Det kunne ske, at beslutninger blev truffet af finansudvalget, som store kredse i offentligheden havde indvendinger, måske endda berettigede indvendinger, imod, uden at disse kredse fik lejlighed til at komme frem med deres indvendinger, fordi offentligheden først blev gjort bekendt med spørgsmålene, når de var afgjort.

Spørgsmålet om finansudvalgets forhandlingers offentlighed blev derfor en overgang indgående drøftet i pressen og her i tinget. Resultatet af denne drøftelse må dog vist siges at være blevet, at de samme grunde, som fører til, at andre udvalgsforhandlinger ikke kan være offentlige, fører til, at finansudvalgets forhandlinger ej heller kan være det. For mig er den væsentligste grund den, at dermed ville det partitaktiske hensyn få en overvægt over det saglige hensyn, hvad der ville være farligt for arbejdets forsvarende. Jeg har i sin tid gjort rede for mine synspunkter i en kronik i „Berlingske Aftenavis“, så jeg skal ikke gå nærmere ind på dem her.

For imidlertid at imødekomme det berettigede i de fremsatte indvendinger blev der truffet den ordning, at finansudvalgets aktstykker, hvoraf jo de spørgsmål, finansudvalget tager stilling til, fremgår, bliver gjort tilgængelige for folketingets medlemmer samt for pressen og bliver det, inden finansudvalget har taget stilling til de pågældende spørgsmål. Herved — naturligvis navnlig gennem pressens omtale af sagerne — bliver offentligheden gjort bekendt med, hvad der skal ske, og kan fremkomme med sine betragtninger.

Den anden indvending, den, at udgifter afholdes, uden at de er bevilget af tinget i lovsform, har det vist sig vanskeligere at imødekomme. Jeg kan vist godt sige, at det ikke har været muligt at finde frem til en ordning, der på een gang var praktisk brugelig og opfyldte det nævnte formelle krav. Efter min opfattelse sker der nu ikke så megen skade ved, at princippet i den hidtil anvendte fremgangsmåde bevares. I virkeligheden har nemlig regeringen gennem beslutningen i finansudvalget den fornødne garanti for, at et flertal i tinget står bag beslutningen. Forholdet er nemlig det, at finansudvalgets medlemmer ikke træffer beslutninger, uden at de ved, at de partier, de repræsenterer, står bag dem i disse beslutninger. Partisystemet virker her som så mange andre steder i vor forfatning som en formidlende faktor. Det vil igen, da finansudvalget jo er partidelt i samme forhold som tinget, sige, at der i tinget på det tidspunkt, da beslutningen træffes, er flertal for den, og at denne gennem partiernes medvirken er godkendt af dette flertal.

Under behandlingen af disse spørgsmål er det, man er blevet klar over, hvor påkrævet det er at begrænse finansudvalgets tiltagende arbejde med detailspørgsmål, og det er mulighederne herfor, der i betænkningen og det bilag, der ledsager den, er redegjort for, ligesom det er dette, forslaget til beslutning går ud på. Jeg tilføjer, at det drejer sig om at forenkles og begrænse tillægsbevillingslovene, således at de bl. a. bliver mere overskuelige, og at dette ikke alene har interesse for finansudvalgets medlemmer, men for alle tingets medlemmer i deres arbejde med tillægsbevillingsloven. Jeg tilføjer endvidere, at mit parti fortsat er interesseret i, således som det ærede medlem hr. Aksel Møller har gjort sig til talsmand for det, om muligt at finde frem til en ordning, således at et enkelt medlem eller en gruppe i finansudvalget kan bringe en sag frem for tinget, inden beslutning tages i finansudvalget.

Med disse ord kan jeg henvise til betænkningens redegørelse og anbefale, at man går frem ad den vej, som dør er anvist.

Bertel Dahlgaard: Det radikale venstre kan tiltræde den foreliggende indstilling. Jeg vil gerne understrege, at denne indstil-

[Bertel Dahlgaard.]

ling er indledningen til en reform af folketingets bevillingssystem og af finansudvalgets arbejde.

Den nye forfatnings gennemførelse har på flere måder sat gang i et reformarbejde med hensyn til folketingets arbejdsform, og det tiltrængtes unægtelig. Jeg vil gerne udtale håbet om, at dette arbejde må fortsættes under årvågen interesse fra alle medlemmerne.

Selve etkammerssystemets indførelse må nødvendigvis drage visse konsekvenser efter sig med hensyn til lovgivningsmagtens arbejdsform. Det forudsætter, at alle føler et stort ansvar for omhyggelighed og grundighed i udvalgenes arbejde, og det stiller øgede krav til centraladministrationens departementer i henseende til, at de fyldigst mulige oplysninger ledsager lovforslagene.

Den her foreliggende indstilling berører særlig det udsnit af lovgivningsarbejdet, der angår tillægsbevillingslovene. Det er et meget vigtigt område, fordi behandlingen af visse dele af tillægsbevillingerne af praktiske grunde nødvendigvis må bero på en fastlagt praksis og tradition. Jeg tror, det er rigtigt, at vi her, hvor vi tilsigter at skabe ny praksis og ny tradition, går skridtvis frem. I denne forbindelse har det betydning, at det af finansministeren nedsatte udvalg angående statens regnskab og budget stadig består, og jeg går ud fra, at finansministeriet stadig vil være i føling med dette udvalg under den kommende udvikling. Jeg går også ud fra, at finansudvalget vil yde en meget aktiv medvirken under fastlæggelsen af den nye praksis. Det samme gælder statsrevisionen, og jeg håber også, den nye ordning vil sætte sine spor i statsrevisorerne årlige beretning, der unægtelig tiltrænger en rationel begrænsning af stoffet i forbindelse med en hurtigere ajourføring af sagerne behandling. Samtidig tror jeg, at såvel statsrevisionen som finansudvalget bør våge stærkere over, at de af hovedrevisorerne og statsrevisionen påpegede fejl eller forsømmelser bliver taget til følge af administrationen.

Jeg skal da slutte med at sige, at det, der efter mit skøn bør være målet for denne folketingsbeslutning og de dermed påbegyndte reformer, er mere rationelle arbejdsformer for lovgivningsmagtens bevillings-

system, samtidig med at bevillingskontrollen styrkes.

Jeg anbefaler indstillingen.

Alfred Jensen: Den kommunistiske gruppe har ikke stillet noget ændringsforslag til dette forslag til beslutning. Det betyder imidlertid ikke, at vi er tilfredse med den udformning, det har fået. Det er vi ingenlunde, for vi mener ikke, det løser det problem, der skulle have været løst gennem overvejelserne og forhandlingerne i det nedsatte udvalg. Det er muligt, at det, der her foreslås, kan tjene til at rationalisere arbejdet her i folketinget og i finansudvalget fremefter, men det forekommer mig ikke helt at være det afgørende.

Da denne sag blev rejst, skete det, som det er blevet bemærket, ved overgangen til den nye forfatning og etkammerssystemet. Man gjorde i denne forbindelse opmærksom på, hvor lukket finansudvalget var, og hvor nødvendigt det var, at offentligheden fik indblik i, hvad der foregik der. Dette blev særligt understreget efter den bevilling, der blev givet på „Hotel de France“ i sommeren 1953, hvilket gav anledning til kritik af, at store bevillinger klarede i finansudvalget uden offentlighedens kendskab, ja, man kan vel næsten have lov at sige, uden at medlemmerne vidste, hvad det drejede sig om. Man rejste derfor krav om, at offentligheden skulle have indblik i forholdene, men jævnsides dermed rejste man også det spørgsmål, om det overhovedet var rimeligt og rigtigt, at finansudvalget havde myndighed til at afgøre bevillinger af denne art.

Det volder ikke noget besvær at fastslå, at hvis man strengt holder sig til de bestemmelser, som er nedfældet i grundlovens § 46, har finansudvalget ikke en sådan bemyndigelse, fordi ingen udgifter må afholdes uden at være hjemlet i finansloven eller på tillægsbevillingsloven, og det vil sige, at de skal være vedtaget her i tinget. Det er blevet en vane, at når ministeren og regeringen har fået dækning for deres ønsker enten ved forhandling i finansudvalget eller ved forhandling med partierne, har man afholdt udgifterne. Min gruppe har den opfattelse, at dette ikke er i overensstemmelse med forfatningen. Vi har diskuteret dette problem i udvalget, og man har søgt at råde

[Alfred Jensen.]

bod derpå bl. a. ved at foreslå, at der skulle gennemføres flere tillægsbevillingslovforslag i en samling. Dette har netop været drøftet, fordi man har været klar over, at der var noget uholdbart i den gennem mange år fulgte praksis, idet den strengt taget ikke svarede til det, der står i grundloven. Jeg behøver ikke her at gå i detaljer, for det har været drøftet i udvalget, hvad der fremgår af betænkningen. Jeg vil også tro, at der er aflagt beretning i grupperne om de drøftelser, man har haft. Det må vist være tilstrækkeligt her at sige, at når vi ikke nåede frem til en løsning af spørgsmålet om tillægsbevillingsloven, skyldtes det de indvendinger, som administrationen fremsatte. Jeg kan naturligvis også tage med, at finansudvalget gjorde opmærksom på det besvær, der ville være forbundet med fremsættelsen af flere tillægsbevillingslovforslag. Man har imidlertid erkendt, at der var et problem her, og de vanskeligheder, der har været ved at få tilslutning til disse tanker, dels i ministeriet, dels i finansudvalget, har været medvirkende til, at vi i dag står overfor et sådant forslag til beslutning, som her foreligger. Jeg synes, det er et kummerligt resultat, når man tænker på, at det hele begyndte med en drabelig krig mod finansudvalget for at få portene åbnet, så at offentligheden kunne se, hvad der foregik dér.

Jeg har bemærket mig, hvad der er blevet sagt om mulighederne for at få sager taget op her i tinget. Ordføreren for udvalget har gjort opmærksom på, at aktstykkerne omdøjes, og at det lader sig gøre at få sagen rejst her i tinget, hvis et medlem har interesse deri. Jeg kender det besvær, der kan være hermed, og jeg gad vidst, om denne udtalelse betyder, at hvis et medlem gør indsigelse, efter at han har set aktstykket, standses sagen, indtil det er afgjort, om den skal komme til behandling her i tinget. For er det ikke tilfældet, indser jeg ikke, at man har megen beskyttelse i, at muligheden findes. Jeg må erkende, at muligheden findes til at stille et forslag om behandling af sagen her i tinget, enten det så skal ske ved fremsættelse af et lovforslag eller et forslag til beslutning, men hvis det så ikke medfører, at sagens behandling i finansudvalget udskydes, har den gruppe eller det medlem,

der ønsker at stille forslag, ikke megen fornøjelse deraf. Jeg har ladet tankerne gå tilbage til hin — har jeg vel lov at sige — berømte afgørelse på „Hotel de France“, og jeg gad egentlig vide, hvordan man skulle have standset den. Hvis der virkelig skal skabes en sådan mulighed, forekommer det mig, at vi må have klarhed derover ved behandlingen af dette forslag til beslutning. Jeg har altså ikke den tryghedsfølelse, som jeg forstår ordføreren for udvalget har.

Vi har iøvrigt ikke noget imod, at der sker en forenkling af tillægsbevillingslovforslaget, men jeg har haft visse tanker angående opstillingen af tillægsbevillingslovforslaget fremefter og gjort mig de samme overvejelser som det ærede medlem hr. Jensen-Broby om, hvorvidt det nu også bliver så overskueligt, som det har været, om der ikke klæber visse ulemper ved det foreslåede. Det foreligger jo kun i skitseform, så det er ikke nemt at sige noget bestemt og afgørende, men jeg taler her som repræsentant for en gruppe, der ikke deltager i finansudvalgets arbejde, men som gerne vil følge med i, hvad der foregår, og jeg er kommet til det resultat, at det vist egentlig ikke bliver lettere, men besværligere efter en sådan forenkling. Det betyder ikke, at vi modsætter os en forenkling, men jeg vil gerne gøre opmærksom på, at der også er ulemper forbundet dermed.

Dernæst vil jeg gerne sige, at jeg ikke håber, at denne beslutnings vedtagelse — for jeg går ud fra, at den vedtages — tages som udtryk for, at folketinget hermed har godkendt den grundlovsstridige optræden, tinget gør sig skyldig i. Jeg underkender ikke de vanskeligheder, administrationen står overfor ved at efterleve det, der er nedskrevet i forfatningen, det har jeg været klar over al den tid, jeg har deltaget i tingets arbejde, og hvad jeg ikke har været klar over før, har jeg fået kendskab til efter at have haft lejlighed til at følge arbejdet i udvalget. Jeg vil gerne takke for adgangen til at deltage i udvalgets overvejelser og drøftelser; det har været særdeles oplysende og gavnligt for den gruppe, jeg repræsenterer, og jeg vil gerne udtale min anerkendelse for den velvilje, der her er lagt for dagen, og udtrykke ønsket om, at man også ved andre lejligheder vil være med til at gøre det muligt for de små grupper at blive bedre

[Alfred Jensen.]

orienteret, end de ellers vil være, når de kun sidder her i salen og modtager de oplysninger, der kommer gennem betænkninger og ordførertaler.

Desuden vil jeg gøre opmærksom på, at de besværligheder, der findes ved at efterleve grundlovens § 46, har den kommunistiske gruppe været opmærksom på, før vi kom så langt, som vi nu er. I forfatningskommissionen gjorde vor repræsentant, det ærede medlem hr. Aksel Larsen, opmærksom på, at hvis man skulle have harmoni mellem det, der stod i forfatningen, og den praksis, der havde dannet sig ved behandlingen af tillægsbevillingsforslag, måtte der foretages en ændring af forfatningsforslaget, men såvidt jeg er orienteret, har man afvist enhver tanke i den retning; i hvert fald kom der jo ikke noget frem i forslagsform fra forfatningskommissionen, og det er jo derfor, vi har § 46 med paragraffens nuværende affattelse. Det er uholdbart, at man har en sådan bestemmelse i grundloven, som ikke efterleves af denne forsamling, der jo er den ypperste her i landet, og som skulle give det gode eksempel for landets borgere. Det forekommer mig også at være lidet tilfredsstillende og opbyggende, at den forsamling, som sidder og giver lovene og kræver af borgerne, at de skal efterleve lovene, ser stort på det, når det drejer sig om at opfylde grundlovens bud.

Mine bemærkninger betyder altså ikke, at vi vil vende os imod det foreliggende forslag til beslutning, men jeg kunne som sagt ønske, at der blev sagt lidt mere om de problemer, jeg her har rejst, og vi afventer altså en nærmere klargørelse.

Oluf Pedersen: Vi er imod, at man giver bevillinger, inden en sag har været gjort tilgængelig for offentligheden, og inden bevillingen er vedtaget her i tinget. I dag er forholdet det, at ministeren, når der er parlamentarisk dækning, kan bruge de offentlige midler, før de egentlig er bevilget. Nu hævdede det ærede medlem hr. Thestrup, at politisk flertal falder sammen med udvalgsflertal, men det er jo ikke rigtigt. Som bekendt har venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre flertal i finansudvalget, men ikke her i tinget; det er noget, de tror, men det passer jo ikke.

Dernæst er parlamentarisk dækning ikke tilstrækkelig; folkestyre er jo noget andet end flertalsstyre for lukkede døre.

Det er i denne forbindelse, man har talt om, at der burde være offentlige møder i finansudvalget. Det nåede man ikke frem til — og jeg vil i og for sig heller ikke gå ind for det — men vi nåede frem til, hvad jeg vil anerkende: at aktstykkerne nu kommer frem til underretning for tingets medlemmer og for pressen. Jeg forstår, at tingets formand vil være meget velvilligt indstillet overfor muligheden af, at en sag i en given situation kan komme frem til behandling her i tinget. Men det ideelle ville selvfølgelig være — og det var det, vi tilstræbte, men det er jo ikke det, der foreslås her — at bevillingerne var givet, inden man brugte pengene. Vi kan godt i dette forslag til beslutning se et skridt fremad imod målet, men vi mener ikke, at det, der her er fremkommet, er tilfredsstillende; vi må frem til, at man her i tinget bevilger pengene, inden de bruges, og skulle det ske, at man skulle vente lidt med at bruge så mange penge, ville vi i mange tilfælde hilse dette med så meget større tilfredshed.

Ordføreren (Gustav Pedersen): Jeg vil gerne understrege det ærede medlem hr. Oluf Pedersens sidste bemærkning, som gik ud på, at det, der foreligger her, er forberedelsen af en del tekniske forbedringer, der skal føre os nærmere mod det mål, vi forsåvidt allesammen er enige om. At vi kunne have ønsket at være nået lidt længere frem i første omgang, er en ting for sig, og enhver må efter sin indstilling vurdere de tekniske vanskeligheder, vi har arbejdet med. Men om dette mål: at nå frem til en forenkling, en forenkling af en sådan karakter, at i virkeligheden alle afgørende bevillinger gives her i salen, derom er der ingen uenighed.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at han må have misforstået starten af udvalgets arbejde, hvis han mener, det var udvalget som sådant, der ville føre en drabelig krig imod finansudvalget. Jeg har i hvert fald under hele denne sags udvikling følt mig i nøjeste forståelse med finansudvalgets medlemmer og med finansudvalgets formand. Jeg ved ikke af, at vi har

[Gustav Pedersen.]

haft nogen divergens. Der har været divergerende mening om, hvorvidt finansudvalgets møder skulle være offentlige eller lukkede; men det betød jo ikke, at der var et modsætningsforhold, hverken mellem udvalget for forretningsordenen og finansudvalget eller, senere, mellem det specielt nedsatte udvalg og finansudvalget. Spørgsmålet var altså blot, hvilken vej der hurtigst kunne føre til den ønskede forenkling og den ønskede forankring af selve bevillingsretten, som vi allesammen er enige om bør ligge i folketinget.

Hvad angår det spørgsmål, det ærede medlem hr. Alfred Jensen stillede om, at en protest til finansudvalget vedrørende et aktstykke skulle have opsættende virkning, vil jeg sige, at det har jeg ingen kompetence til at svare på; men jeg vil tro, at det vil være ugørligt at opstille dette som en almindelig regel. Det, der nemlig er meningen med ansøgninger til finansudvalget, er jo normalt, at man søger en bevilling, der pludselig er dukket op som et krav, der ikke kan afvises, af hvilken grund man ikke har tid til at afvente normal bevilling på tillægsbevillingsloven eller finansloven, inden man afholder den pågældende udgift. Det vil altså sige, at det er uforudsete udgifter, der er tale om, og hvis et enkelt medlems indsigelse kan medføre en længere opsættelse, vil det i virkeligheden kunne komme til at betyde, at store værdier kan gå tabt, idet der i forbindelse med en sådan bevilling kan være tale om foranstaltninger, hvis ikke-udførelse kan betyde, at værdier bliver ødelagt. Derfor kan jeg ikke give det ærede medlem hr. Alfred Jensen et sådant tilsagn.

Det er klart, at hvis et medlem kommer ud for et aktstykke, hvori der anmodes om en bevilling, som vedkommende medlem er betænkelig ved, og det pågældende medlem ikke hører til et udvalgsberettiget parti, har vedkommende den udvej at henvende sig til finansudvalget, og hvis der virkelig er ønske om en offentlig behandling af sagen, må det selvfølgelig give finansudval-

get så meget større ansvarsfølelse overfor netop denne sag; men at gå så langt, som det ærede medlem har antydnet, har jeg ikke nogen kompetence til at give tilsagn om — og jeg er altså heller ikke sikker på, at det overhovedet ville være gennemførligt.

Jeg forstår udmærket godt det ærede medlem hr. Jensen-Brobys betænkeligheder ved den kollision, der er risiko for, såfremt finansudvalget skal gå i gang med et stort og måske lidt forceret arbejde med tillægsbevillingslovforslaget på et tidspunkt, da man måske ikke er færdig med ændringsforslagene til finansloven; men jeg vil gerne i den anledning sige, at meningen med udskydelsen af finanslovforslagets fremsættelse til november måned var jo, at man skulle få så meget færre ændringsforslag til finanslovforslaget. Jeg er helt klar over, at de forventninger, finansudvalgets medlemmer måske har næret i denne forbindelse, ikke er blevet opfyldt; men jeg vil gøre opmærksom på, at det jo drejer sig om et overgangsforhold. I første omgang vil der vel altid være tilpasningsvanskeligheder; men jeg tror, jeg har lov til at sige, at finansministeriet selvfølgelig må gøre sig fortrolig med, at man, når man har givet ministeriet 2 måneder mere end forhen til udarbejdelse af finanslovforslaget, ikke kan tage så mange ændringsforslag som tidligere — for ellers bliver der jo ingen mening i det.

Må jeg udtale et almindeligt ønske om, at der vel må komme en periode, hvor prisforholdene ligger noget mere i ro end nu og derved gør det unødvendigt, at der stilles så mange ændringsforslag alene på basis af prisforskydninger.

Altså, jeg håber, at det ærede medlem hr. Jensen-Brobys betænkeligheder vil vise sig at være større, end den fremtidige praksis begrunder, og jeg håber i alle tilfælde, at finanslovforslaget ved fremsættelsen må fremtræde med et så meget fyldigere stof, at ændringsforslagsarbejdet kan blive noget begrænset.

Hvad angår det af det ærede medlem rejste spørgsmål, om der vil blive større magt

[Gustav Pedersen.]

for administrationen end forhen, vil jeg sige, at hensigten jo netop var at forberede en undgåelse deraf, for jo mere overskueligt arbejdet er, jo lettere det er at vurdere posterne, fordi de er konteret bedre, og jo enklere det hele bliver — d. v. s. jo færre ændringsforslag vi får at arbejde med — des større bliver muligheden også, både for finansudvalget og for medlemmerne iøvrigt, for at føre den kontrol, som det nu engang er den bevilgende myndigheds opgave at føre.

Jeg er helt enig med det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard i, at statsrevisorernes betænkning bør begrænses til det nødvendige; den er da også — som det ærede medlem antagelig har bemærket — gennem de sidste tre år skåret ned, og jeg håber, at vi kan nå dertil, at den kun indeholder omtale af de konti, på hvilke der virkelig er tale om uoverensstemmelser af en sådan størrelse, at der kan siges at foreligge en kollision i bevillingsspørgsmål. Til gengæld må vi så tage alle disse poster med.

Thestrup: Det, der kalder mig frem, er nogle udtalelser af det ærede medlem hr. Alfred Jensen. Det er jo rigtigt, at det ikke er formelt korrekt, at udgifter afholdes efter en vedtagelse i finansudvalget, men uden at der foreligger en vedtagelse i lovsform. Når det ærede medlem hr. Alfred Jensen karakteriserede dette som en grundlovsstridig optræden, tinget gjorde sig skyldig i, synes jeg imidlertid ikke, han har ret. Jeg vil ikke karakterisere denne formelle mangel som en grundlovsstridig optræden, og da navnlig ikke som en grundlovsstridig optræden fra tingets side. Der foreligger for denne fremgangsmåde en parlamentarisk praksis, som går helt tilbage til de første år efter forfatningens givelse i 1849, en praksis, der dengang var nødvendiggjort af en mangel i den skrevne forfatning, en mangel, som man må sige er gået igen i de senere forfatninger, og som det vel i og for sig er naturligt at afhjælpe ved en praktisk fremgangsmåde. Yderligere må jeg sige, at jeg kan ikke se, der skulle kunne være tale om nogen grundlovsstridig optræden fra tingets side. Hvis der skulle være tale om en overtrædelse fra nogens side, måtte det blive fra den regerings side, der afholder udgifterne. Men det

mener jeg slet ikke der er. Det reelle i sagen er dette, at partierne har tiltrådt bevillingen og dermed sikret og garanteret for, at denne bevilling til sin tid vil blive vedtaget i lovsform ved tillægsbevillingslovens vedtagelse.

Jeg er enig med det ærede medlem i, at det ville være en fordel, hvis man kunne finde frem til en ordning, således at både det praktiske hensyn og det formelle hensyn blev tilgodeset. Det er ikke hidtil lykkedes os, og jeg kan, som jeg nævnte det før, ikke se, der er nogen særlig fejl ved, at man følger den gamle parlamentariske praksis, i hvert fald har den liggende som en hovedregel, vi går ud fra.

Bertel Dahlgaard: Det ærede medlem hr. Alfred Jensen har her gentaget bemærkninger, der fra tid til anden fremsættes så af den ene og så af den anden om, at det bevillingssystem, der anvendes på det af ham fremhævede bestemte punkt, skulle betyde, at grundloven ikke overholdes. Det er urigtigt. Vor nuværende grundlovsbestemmelse, som er enslydende med den gamle grundlovsbestemmelse på dette område, er vedtaget med det fuldkomne nødvendige forbehold overfor en praksis, som har hundredårig hævd, og som alle ved er nødvendig, hvis ikke i visse tilfælde ganske nødvendige statsfunktioner skulle hindres. Det arbejde, der er udført her, og som ligger bag den foreliggende indstilling, går ud på ikke blot at handle efter disse vor nuværende og vor tidligere grundlovs forudsætninger, men også at nå så nær til grundlovens formelle ord, som hensynet til statens interesser i det enkelte opståede tilfælde gør muligt.

Alfred Jensen: Den ærede ordfører for udvalget mente, at jeg havde misforstået meningen med udvalgets nedsættelse, idet han hævdede, at der ikke var tale om nogen drabelig kritik af finansudvalget. Jeg ved ikke, om der var tale om nogen drabelig kritik af finansudvalget, men der var i hvert fald tale om et drabeligt fremstød mod de mure, der omgærdter finansudvalget, og netop den omstændighed, at udvalget blev nedsat, er jo et udtryk for, hvor drabeligt der fra visse sider blev draget til felts mod den indelukthed, finansudvalget befinder sig i.

[Alfred Jensen.]

Jeg rejste det spørgsmål, hvorvidt den omstændighed, at man har aktstykkerne og gør indsigelse, kan betyde, at en indsigelse vil have opsættende virkning. Jeg rejste spørgsmålet, fordi man af den ærede ordførers udtalelser måtte få den opfattelse, at de medlemmer, hvis grupper ikke er repræsenteret i finansudvalget, havde mulighed for at øve indflydelse på bevillingernes skæbne; men af de udtalelser, der er fremsat nu, fremgår det jo, at det er der absolut ikke nogen garanti for. Ordføreren erklærede, at han har ingen kompetence til at udtale sig, og det må jeg jo tage til efterretning; men så ligger der jo heller ikke noget løfte til medlemmerne i det, den ærede ordfører sagde om de små gruppers mulighed for at gøre indsigelse. Jeg tager naturligvis med tak imod oplysningen om, at hvis en gruppe er misfornøjet med et eller andet forslag i et aktstykke, kan den henvende sig til finansudvalgets formand, men også det er jo noget, der svæver. Ordføreren måtte jo selv her erkende, at han vidste ikke, om det var muligt for finansudvalgets formand at udskyde afgørelsen, til sagen kunne behandles her i tinget. Når det ligger sådan, er der jo i virkeligheden ingen betryggelse i de tilfælde, hvor det drejer sig om sagers hurtige afgørelse i finansudvalget udenom tinget. Der er naturligvis den betryggelse, at vi kan vide, hvad der foregår, være orienteret om, hvad der står i aktstykkerne, men hvad der siges af ministeren, og hvad der kommer frem under forhandlingerne i finansudvalget, det kender vi intet til, og vi er ikke i stand til at udskyde en afgørelse, selvom aldrig så mange her kunne ønske det. Hvis finansudvalget skønner, at en sag skal afgøres, så bliver den afgjort, uanset hvad der siges her i tinget.

Udvalgets ærede ordfører talte også om, at det som regel drejede sig om bevillinger, der absolut måtte føres hurtigt igennem, hvis værdier ikke skulle gå til spilde. Det er imidlertid mit indtryk, at det kun er i de færreste tilfælde, det drejer sig om bevillinger, der kommer på en sådan måde, at de ikke kunne være søgt før. Jeg skal erkende, at der findes tilfælde, hvor forholdene gør det nødvendigt, at man søger om at få

midler stillet til rådighed straks, men i de fleste tilfælde ligger det ikke sådan.

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard og det ærede medlem hr. Thestrup forsøgte begge at bestride mine udtalelser om, at praksis på dette område er grundlovsstridig. Alene det, at det ærede medlem hr. Thestrup erkender, at fremgangsmåden formelt ikke er korrekt, er jo tilstrækkelig erkendelse af, at grundlovens bogstav ikke efterlevs. Så kan man godt til beroligelse for mig og mange andre forklare, at det er en gammel sædvane, og man kan selvfølgelig godt understrege, at det er nødvendigt at have en sådan sædvane. Det mener jeg imidlertid ikke det er, og jeg mener, at man burde have ændret forfatningen på dette punkt, da vi foretog forfatningsrevisionen. Det er da også karakteristisk, at praktisk talt alle, der har talt her om dette spørgsmål, erkender, at man må frem til, at ingen penge bruges, før de lovmæssigt er bevilget her i tinget. Deri ligger en erkendelse af, at den gældende praksis ikke er i overensstemmelse med forfatningens bestemmelser, og det er det, jeg har karakteriseret som grundlovsstridigt.

Det ærede medlem hr. Thestrup mente ikke, at det var tinget, der havde gjort sig skyldig i noget grundlovsstridigt. Nej, jeg skal erkende, at det er ministeren og regeringen, der bruger pengene, inden der er bevilling dertil, der gør sig skyldige i det grundlovsstridige, men jeg synes ikke, at man helt kan fritage folketinget og finansudvalget — især finansudvalget — for et vist medansvar her, for hvis ansøgningerne blev afvist her, ville der i hvert fald foreligge en anden situation end den, vi står overfor, og så ved jeg ikke, om de forskellige ministre og regeringer ville have afholdt de udgifter, som de nu har afholdt, efter at finansudvalget har givet bemyndigelse dertil. Derfor synes jeg ikke, man i denne sag kan sige, at tinget og især de partier, som dækker finansudvalget, kan siges at være helt sagesløse.

(Kort bemærkning).

Ordføreren (Gustav Pedersen): Jeg vil kun gøre opmærksom på, at man i dette meget vanskelige arbejde, hvor det drejer sig om titusinder af poster, skal passe på,

[Gustav Pedersen.]

at man ikke går fra den ene grøft over i den anden. Hvis man skulle være helt sikker på at undgå hastesager, måtte det antagelig være nødvendigt at generalisere finanslovens bevillingsforslag så meget; at jeg tror, det ville give mindre kontrol med bevillingerne, end vi har efter det nuværende system. Derfor er vi nødt til at passe på, at vi ikke for at få en skinindflydelse i virkeligheden fraskriver os den reelle indflydelse.

(Kort bemærkning).

Thestrup: Det ærede medlem hr. Alfred Jensen kom med en udtalelse om, at det kunne tænkes, at forholdet kunne være det, at der her i tinget var et helt andet flertal vedrørende en bestemt sag, end der var i finansudvalget. Nej, det er netop det, det ikke kan, det er netop det, man har sikret sig, og det er det, der sikres gennem partisystemet, om jeg så må sige. Forholdet er nemlig det, at alle vigtigere sager fra finansudvalget forhandles i partierne og er godkendt af partierne, inden beslutning træffes i finansudvalget. Det er netop det, der er det karakteristiske ved denne ordning, at den reelle side af sagen er klar, at det er således, at der for den pågældende beslutning er et reelt flertal her i tinget.

Jeg skal naturligvis gerne indrømme det ærede medlem hr. Alfred Jensen, at tinget ikke er sagesløst, hvis han hermed mener, at tinget er fuldstændig uden ansvar for den rådende praksis. Det er klart, at det er tinget, der har indledt denne praksis, og det er naturligvis også ganske klart, at tinget ikke uden helt at gå imod alt, hvad vi har hævdet herinde, en skønne dag kunne sige: nej, vi står ikke ved det, partierne har vedtaget, nu drager vi ministeren til ansvar. Deraf følger, at tinget naturligvis ikke er helt sagesløst, men formelt må det i alt fald være rigtigt, hvad jeg sagde: at den formelle overtrædelse, om jeg så må sige, ligger hos regeringen, der afholder udgiften, uden at den er bevilget, og i og for sig ikke hos tinget, der bevilger udgiften, men først bevilger den ved tillægsbevillingslovens endelige vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Alfred Jensen: Jeg har ikke talt om, at der eventuelt vil være et andet flertal her i

tinget end i finansudvalget. Det, jeg har talt om, er, at afgørelsen træffes i finansudvalget og ikke i folketinget. Det er det, jeg har talt om i denne forbindelse. Det er muligt, der kan være situationer, hvor flertallet er et andet, men alene de forhold, vi har nu, er efter min opfattelse forkastelige.

Dernæst vil jeg gerne sige til udvalgets ærede ordfører, at jeg har ikke talt for, at vi skal vandre fra den ene grøft over i den anden. Det, jeg har talt for, er, at man skriver forfatningen sådan, at den kan overholdes, og at man søger, når man ikke har ændret forfatningen, at tilpasse administrationen således, at folketing og administration ikke gør sig skyldige i brud på forfatningen, for det er lidt urimeligt, at man kræver, at borgerne skal overholde love og bestemmelser, når regeringen og folketinget ikke gør det, og det mener jeg ikke man gør med den praksis, vi har her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Arnth Jensen): Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 16. maj kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om private tysksprogede skoler, tysksproget hjemmeundervisning m. m. i de sønderjyske landsdele.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forøgelse af den kommunale ejendomsbeskatning i købstæder m. v.

3) *Anden (sidste) behandling af:*

Indstilling fra udvalget vedrørende tillægsbevillingslovforslagets behandling og finansudvalgets arbejdsform.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1954 til 31. marts 1955.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den pågældende uge.

Mødet hævet kl. 15¹⁸.

107. møde.

Mandag den 16. maj kl. 14.

Formanden: I skrivelse af 13. d. m. meddeler stats- og udenrigsministeren, at han i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 3, ønsker her i tinget, såvidt muligt mandag den 16. maj 1955, at give en redegørelse for forholdene i forbindelse med besættelsen af stillingen som sygehuslæge i Klaksvig.

Udvalget angående forslag til lov om forøgelse af den kommunale ejendomsbeskatning i købstæder m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Folketingsmand Karlskov Jensen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

Hvad agter trafikministeren at foretage sig i anledning af de ekstraordinært store tøbrudsskader på vejene i en række amter i indeværende forår?

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingsmand Ingmar Wagner har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

Hvad agter ministeren at foretage sig efter de helt urimelige frifindelser i den såkaldte „barbervandsag“ fra Bornholm, hvor befalingsmænd i hæren kommanderede menige soldater ud i Østersøen for at barbereg sig?

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Med skrivelse af 13. d. m. fremsender socialministeriet beretning om den internationale arbejdsorganisations første europæiske regionalkonference i Genève 1955. Beretningen, hvoraf eksemplarer er omdelt, vil blive optaget i folketingstidende, til læg B.

Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede stats- og udenrigsminister, for at han kan give tinget den anmeldte redegørelse.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Spørgsmålet om de nuværende og de fremtidige lægeforhold i Klaksvig på Færøerne er en sag, som i den senere tid har optaget sindene stærkt både på Færøerne og hernede. Sagen er nu lykkeligvis bragt til en løsning, men regeringen har ment det rigtigt, at der gives det høje ting en redegørelse for sagen nu, inden tinget afslutter sine møder.

Det er ikke første gang, denne sag er genstand for omtale her i tinget. Den 3. juni 1954 gav statsminister Hans Hedtoft på foranledning af det ærede medlem hr. Erik Eriksen en kort redegørelse for sagen og for regeringens stilling til den. Og under den åbningsdebat, som indledte det indeværende folketingår, fremdrog det ærede medlem hr. Erik Eriksen den 20. oktober påny denne sag. Statsminister Hans Hedtoft svarede ved denne lejlighed, at sagen fortsat beroede på de færøske myndigheder.

Det har hele tiden været både den nuværende regerings og regeringen Erik Eriksens opfattelse, at lægesagen i første række måtte betragtes som et færøsk anliggende, og at der henedefra kun skulle gribes ind i denne sag, såfremt det færøske hjemmestyre ønskede bistand til sagens løsning.

Forinden jeg går over til at give en oversigt over sagens udvikling, vil det vist være praktisk, at jeg kort giver nogle oplysninger om ordningen af lægevæsenet på Færøerne.

Lægevæsen og hospitalsvæsen er i loven om Færøernes hjemmestyre nævnt som områder, det færøske hjemmestyre kan overtage som særanliggende. En sådan overtagelse har imidlertid ikke fundet sted, og staten giver fortsat tilskud til læge- og hospitalsvæsenet på Færøerne derved, at staten yder tilskud til driften af de 3 fær-